

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ ПАВЛА ЧУБИНСЬКОГО»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Сергєєнко О.М.

01 вересня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО КОСТЮМА**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво естради» «Звукорежисура» «Спів (академічний, народний)» «Інструментальне виконавство за видами»
Статус дисципліни	За вибором студента

2023 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО КОСТЮМУ»** для здобувачів вищої освіти галузі знань **02 «Культура і мистецтво»**, спеціальності **025 «Музичне мистецтво»**, освітньо-професійні програми: «Музичне мистецтво естради», «Звукорежисура», «Спів академічний, народний», «Інструментальне виконавство за видами»

Розробник: Маслова–Лисичкіна І.А. - викладач вищої кваліфікаційної категорії.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Мистецтво співу»

Протокол № 14 від « 23 » червня 2023 р.

Завідувач кафедри **Кочерга А.І.**

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Музичне мистецтво естради»

Протокол № 2 від 01 вересня 2023 р.

Завідувач кафедри **Карпенко-Боднарук Ж.Л.**

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Інструментальне виконавство» (за видами)

Протокол № 2 від 01 вересня 2023 р.

Завідувач кафедри **Ясько О.А.**

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 3, 90 год.	Рік підготовки:	
Модулів – 1		
Змістових модулів – 3	4-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год.	Семестр	
	7-й	7-й
Форма підсумкового контролю: тестування	Лекції	
	30 год.	7 год.
	Семінарські заняття	
	2	1
	Самостійна робота	
Вид контролю: Диференційний залік	58 год.	82 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета:

- надання та засвоєння студентами ґрунтовних знань з історії народного одягу, його оберегові, обрядові, ритуальні значення, символіки;
- застосування як всього комплексу, так і окремих елементів костюмів та вивчення різновидів сучасного сценічного українського костюма.

Завдання:

- формування у студентів як у громадян та фахівців зацікавленості та любові до національної спадщини, свідомого бажання вивчати народне мистецтво створення одягу та сценічного костюма (в цьому можуть допомогти світлини сімейних альбомів);
- знайомитися та вивчати витoki традиційного українського костюма, його багатотікову історію, що тісно пов'язана з процесами розвитку українського суспільства;
- орієнтуватися, відповідно до історико-етнографічних регіонів України, в широкому розмаїтті народного вбрання з його численними компонентами та прийомами оздоблення;
- зародження у студентів бажання дізнатися про історичне коріння свого народу та його культуру.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- історичний розвиток та функції народного одягу;

- походження основних елементів українського одягу;
- середовище формування українського національного костюма;
- символіку окремих елементів народного костюма;
- характерні особливості костюмів різних соціальних верств: козацтва, міщан, селян, духовенства;
- класифікацію традиційного костюма українців;
- характерні риси та регіональні ознаки;
- основні складові комплексів костюмів;
- комплекс повсякденного чоловічого та жіночого костюма;
- комплекс святкового чоловічого та жіночого костюма;
- комплекс весільного чоловічого та жіночого костюма за регіонами;
- види вишивок чоловічих та жіночих сорочок, їх розміщення;
- різновиди жіночого стегового одягу;
- різновиди чоловічого поясного одягу;
- типи та види взуття, спосіб виготовлення;
- верхній одяг із тканин та хутра,
- різновиди чоловічих та жіночих поясів, їх функції;
- жіночі і дівочі зачіски та головні убори;
- чоловічі зачіски, головні убори та матеріали їх виготовлення;
- прикраси як художньо - виразне доповнення до українського народного костюма.

вміти:

- визначити регіональні комплекси чоловічого та жіночого костюма;
- правильно, з урахуванням регіональних особливостей, підібрати весь комплекс костюма чи його елементи при підготовці до заходу;
- в єдиному стилі з костюмом, оформити сцену чи залу для проведення заходу;
- за призначенням, з урахуванням регіональних особливостей, застосовувати доповнення до костюмів;
- виготовити найпростіші елементи костюмів чи головний убір: чільце, набрівник, «бавниці», шийні прикраси, пояс, шкіряні постолі;
- правильно одягнути костюм.

Відповідно до освітніх програм спеціальності 025 «Музичне мистецтво», вивчення дисципліни «Історія українського костюму» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей (загальні ЗК; спеціальні СК)

Загальні компетентності

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 15. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні компетентності

СК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК 12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК 13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

3. Очікувані результати навчання

Відповідно до освітніх програм «Спів»; «Музичне мистецтво естради», «Звукорежисура», «Інструментальне виконавство (за видами)» вивчення навчальної дисципліни «Історія українського костюму» забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН)

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

4. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання.

4.1. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- експрес-опитування;
- презентації виконаних результатів та досліджень;
- есе;
- семінарські заняття;
- стандартизовані тести

4.2. Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- контроль практичної роботи
- реферат
- доповідь
- контроль самостійної роботи
- підсумковий модульний;
- семестровий підсумковий (диференційований залік).

4.3. Методи контролю

1. Поточний контроль:

- усне опитування;
- перевірка письмових модульних робіт;
- перевірка практичної роботи

- перевірка самостійної роботи;
- 2. Підсумковий контроль: диференційований залік

Розподіл балів, які отримують студенти
Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
83-89	B	добре	
75-82	C		
63-74	D	задовільно	
50-62	E		
21-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

4.4. Розподіл балів аудиторна робота, самостійна робота

Модуль 1																	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	C3	CP	MK	Всього
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	20	100

Контроль самостійної роботи. Зміст самостійної роботи над конкретною навчальною дисципліною визначається робочою навчальною програмою дисципліни та методичними рекомендаціями викладача.

Завдання цього виду контролю спрямовані на:

- розвиток пізнавальних здібностей та творчої ініціативи студентів;
- виховання самостійності, відповідальності та організованості;
- формування самостійного мислення, здібностей до саморозвитку, самоудосконалення та самореалізації;
- опанування студентами елементів методики наукових досліджень.

Основними формами контролю самостійної роботи є:

- виконання науково-дослідних завдань;

Оцінювання видів робіт

Вид діяльності здобувача вищої освіти	МОДУЛЬ 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Усне опитування тем програми	7	10
Реферати	2	10
Доповідь	2	10
Есе	2	10
Тестування	1	10
Практична робота	2	10
Самостійна робота	3	15
Семінарське заняття	1	5
Диференційований залік - тестування	1	20
	21	100

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ, практична робота реферат доповідь самостійна робота студентів	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.

0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання
----------	---

**Критерії семестрового оцінювання знань студентів
диференційований залік
Шкала оцінювання**

Національна 5 – ти бальна шкала	бали модульного контролю знань	Сума балів (R)	Шкала ECTS
5 (відмінно) Студент повністю оволодів теоретичним і практичним матеріалом дисципліни. Робить власні висновки, аналізує вивчений матеріал, самостійно оцінює явища, факти, виявляючи при цьому особисту позицію. Використовує додаткову літературу, періодику.	16 - 20	90-100	A
4 (добре) Студент володіє вивченим матеріалом на достатньому рівні. Аналізує матеріал, наводить власні приклади, але не завжди впевнено і точно. Самостійно готує практичні завдання, але має потребу в консультації викладача.	13-15	82-89	B
	11-12	74-81	C
3 (задовільно) Студент засвоїв менше половини навчального матеріалу, але виявляє знання і розуміння основних питань теми і здатен поверхово аналізувати вивчений матеріал та відтворювати практичні завдання з помилками. Плується в термінології.	8-10	64-73	D
	5-7	60-63	E
2 (незадовільно) Студент не засвоїв навчальний матеріал. Не усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.	3-4	35-59	FX
Студент не засвоїв навчальний матеріал. Не усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.	0-2	0-34	F

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовний модуль №1. КОСТЮМ - ЧАСТИНА МАТЕРІАЛЬНОЇ ТА ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ НАРОДУ

Тема 1.1. Вступ. Завдання та значення дисципліни

Ціль, мета та основне завдання вивчення курсу. Структура та основні модулі курсу. Завдання кожного модулю. Предмет та об'єкт дисципліни. Значення дисципліни для фахової освіти, естетичного виховання молоді та прищеплення любові до рідної культури.

Тема 1.2. Одяг як складова матеріальних та духовних цінностей українського народу. Функції одягу

Поява одягу як такого. Об'єктивні та суб'єктивні причини проявів етнічних ознак народного одягу. Зв'язок з давніми цивілізаціями.

Функції одягу ті їхня історична динаміка: захисна, оберегова, обрядова, соціальна, статевовікова. Виразність та функціональність українського костюма.

Специфічність локальних комплексів. Збереження архаїчних ознак та нові риси в результаті етнокультурного взаємообміну.

Тема 1.3. Класифікація традиційного одягу українців

Розподіл традиційного одягу українців. Символіка: кольору, орнаменту, вишивки, прикрас, окремих елементів одягу. Типи костюмів залежно від способу поєднання та носіння. Регіональні особливості костюмів.

Тема 1.4. Одяг давніх слов'ян та часів Київської Русі

Формування культури давніх слов'ян. Взаємозв'язок з культурами інших народів. Види імпортованих тканин. Костюм русичів.

Чоловічий та жіночий одяг городян. Одяг сільського населення. Види одягу, кольорова гама, взуття, прикраси.

Тема 1.5. Український одяг XIV - XVIII ст. Костюм запорізького козацтва.

Одяг українців XV - XVIII ст., національні риси українського костюма. Форми одягу, оздоблення. Комплекс костюмів міського та сільського населення. Значення кольору в одязі. Одяг запорожців.

Тема 1.6. Відмінність в костюмі Правобережної та Лівобережної України
Розвиток українського костюма XVIII-XIX ст. в тогочасних соціально-культурних та політичних умовах. Традиційний український одяг - віддзеркалення соціальної структури суспільства. Подальший розвиток культурних традицій Київської Русі на Лівобережжі. Консолідаційний процес етносу та національної культури українців. Традиційна основа розвитку народного костюма Правобережжя.

Змістовний модуль № 2.

КОМПЛЕКС УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО КОСТЮМА КІНЦЯ XIX - ПОЧАТКУ XX СТ.

Тема 2.1. Матеріал та його роль у формуванні одягу. Різновиди комплексів костюма та їх компоненти

Матеріали та його роль у формуванні одягу. Естетичні властивості матеріалів для одягу. Сировина для виготовлення матеріалів. Техніки виготовлення матеріалів для одягу: саморобні тканини, фабричні тканини.

Натільний одяг - сорочка. Основні типи, локальні варіанти. Крій, викінчення рукавів, оформлення горловини, розміщення вишивки.

Стегновий (поясний) – жіночі спідниці, чоловічі штани. Основні типи жіночого стегового одягу. Походження, назва. Способи виготовлення та носіння. Походження, побутування, оформлення, локальні особливості чоловічих штанів.

Нагрудний жіночий та чоловічий одяг. Поява в залежності від кліматичних умов та характеру господарської діяльності. Безрукавний, з рукавами, розпашний, глухий, із застіркою.

Плечовий та верхній жіночий та чоловічий одяг. Поділ на сезони: літній, осінньо-весняний та зимовий. Типи крою та види плечового одягу. Регіональні особливості виготовлення та оздоблення жіночого та чоловічого одягу.

Тема 2.2. Елементи доповнень костюмів

Пояс - невід'ємний складовий символічна елемент костюма. Матеріали виготовлення. Локальні особливості.

Взуття жіноче та чоловіче. Типи. Матеріали виготовлення. Райони побутування та регіональні характерні особливості. Обрядова значимість.

Головні убори жіночі та чоловічі. Віночок - національний символ. Матеріали виготовлення. Види жіночих головних уборів буденних та святкових їх регіональні особливості. Види чоловічих сезонних головних уборів. Матеріали виготовлення.

Прикраси жіночі та чоловічі. Важливий елемент жіночого костюма. Весільні прикраси як захисний бар'єр. Доповнення в чоловічому костюмі.

Змістовний модуль № 3.

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО КОСТЮМА

Тема 3.1. Комплекс жіночого та чоловічого костюма Середнього Подніпров'я

Складові комплекси буденного, святкового, весільного одягу. Колористика.

Головні убори, взуття, прикраси, доповнення.

Тема 3.2. Комплекси народного костюма Поділля

Характерні особливості народного костюма Північно-Західного Поділля.

Своєрідність костюмів східний та південних районів Поділля - Наддніпрянщини.

Тема 3.3. Особливості народного костюма Волинсько-Поліського регіону

Комплекс жіночого та чоловічого одягу Волині та Полісся. Вплив культури Польщі на формування одягу цього регіону. Викінчення рукавів, оформлення горловини, кольорова гама вишивок. Головні убори.

Тема 3.4. Народний костюм населення Слобожанщини та Полтавщини

Комплекс жіночого та чоловічого костюмів промислових районів Слобожанщини та землеробських районів Полтавщини. Полтавська жіноча сорочка малороска - тип загальноукраїнської сорочки. Вплив культури Слобожанщини та Полтавщини на формування одягу українців. Специфічні для цього регіону елементи костюмів.

Тема 3.5. Народний костюм населення Карпат: гуцулів, покутян, бойків, буковинців, лемків, закарпатців.

Комплекси жіночих та чоловічих костюмів Карпатського регіону. Спільні риси та відмінності. Вплив культури Польщі, Словаччини, Угорщини. Румунії, Молдови на розвиток костюма Прикарпаття, Карпат та Закарпаття. Особливості вишивок, оздоблення. Елементи доповнень.

Тема 3.6. Комплекс народного костюма населення Півдня України

Взаємовплив на розвиток народного костюма культур України, та інших народів. Особливості костюмів Донеччини, Дніпропетровщини, українського степу. Збереження архаїчних основ та вплив міста на формування костюма.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
		Лекції	Семинар.	Самостійна робота		Лекції	Семинар.	Самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1								
Змістовний модуль 1.								
КОСТЮМ - ЧАСТИНА МАТЕРІАЛЬНОЇ ТА ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ НАРОДУ								
Тема 1.1. Вступ. Завдання та значення дисципліни	6	2		4	6			6
Тема 1.2. Одяг як складова матеріальних та духовних цінностей українського народу. Функції одягу	8	4		4	8	1		7
Тема 1.3. Класифікація традиційного одягу українців	6	2		4	6	1		5
Тема 1.4. Одяг давніх слов'ян та часів Київської Русі	6	2		4	6	1		5
Тема 1.5. Український одяг XIV – XVIII ст. Костюм запорізького козацтва.	6	2		4	6	1		5
Тема 1.6. Відмінність в костюмі Правобережної та Лівобережної України	6	2		4	6			6
Поточний контроль								
Разом за змістовим модулем 1	38	14		24	38	4		34
Змістовний модуль № 2.								
КОМПЛЕКС УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО КОСТЮМА КІНЦЯ ХІХ - ПОЧАТКУ ХХ СТ.								
Тема 2.1. Матеріал та його роль у формуванні одягу. Різновиди комплексів костюма та їх компонентів: - натільний одяг - стеговий (поясний) - нагрудний одяг - плечовий та верхній одяг	6	2		4	6	1		5
Тема 2.2. Елементи доповнень костюмів: - пояси - взуття - головні убори - прикраси та ін.	6	2		4	6	1		5
Поточний контроль знань		-						

Разом за змістовим модулем 2	12	4		8	12	2		10
Змістовний модуль № 3.								
РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО КОСТЮМА								
Тема 3.1. Комплекс жіночого та чоловічого костюма Середнього Подніпров'я	5	2		3	5			5
Тема 3.2. Комплекси народного костюма Поділля	5	2		3	5			5
Тема 3.3. Особливості народного костюма Волинсько-Поліського регіону	5	2		3	5			5
Тема 3.4. Народний костюм населення Слобожанщини та Полтавщини	5	2		3	5			5
Тема 3.5. Народний костюм населення Карпат: гуцулів, покутян, бойків, буковинців, лемків, закарпатців.	6	2		4	6			6
Тема 3.6. Комплекс народного костюма населення Півдня України	6	2		4	6	1		5
Семінарське заняття	8		2	6	8		1	7
Модульний контроль. Диференційований залік								
Разом за змістовим модулем 3	40	12	2	26	40	1	1	38
Разом за модулем 1.	90	30	2	58	90	7	1	82

6. Самостійна робота

Назва теми	Кількість годин ДФН	Кількість годин ЗФН
Тема 1.1. Вступ. Завдання та значення дисципліни	4	6
Тема 1.2. Одяг як складова матеріальних та духовних цінностей українського народу. Функції одягу	4	7
Тема 1.3. Класифікація традиційного одягу українців	4	5
Тема 1.4. Одяг давніх слов'ян та часів Київської Русі	4	5
Тема 1.5. Український одяг XIV - XVIII ст. Костюм запорізького козацтва.	4	5
Тема 1.6. Відмінність в костюмі Правобережної та Лівобережної України	4	6
Тема 2.1. Матеріал та його роль у формуванні одягу. Різновиди комплексів костюма та їх компонентів: - натільний одяг - стегновий (поясний) - нагрудний одяг - плечовий та верхній одяг	4	5
Тема 2.2. Елементи доповнень костюмів - пояси		

- взуття - головні убори прикраси та ін.	4	5
Тема 3.1. Комплекс жіночого та чоловічого костюма Середнього Подніпров'я	3	5
Тема 3.2. Комплекси народного костюма Поділля	3	5
Тема 3.3. Особливості народного костюма Волинсько-Поліського регіону	3	5
Тема 3.4. Народний костюм населення Слобожанщини та Полтавщини	3	5
Тема 3.5. Народний костюм населення Карпат: гуцулів, покутян, бойків, буковинців, лемків, закарпатців.	4	6
Тема 3.6. Комплекс народного костюма населення Півдня України	4	5
Семінарське заняття	6	7
Разом за модулем 1.	58	82

7. Семінарське заняття

Семінарське заняття форма навчального заняття, при якій викладач організовує дискусію за попередньо визначеними темами, до котрих студенти готуються вдома. Семінари мають поглибити, розширити і закріпити знання студентів, збагатити їх кругозір, навчити їх мистецтва ведення дискусії та глибокого наукового аналізу явищ, що вивчаються. Викладач на семінарському занятті здійснює контроль за самостійною роботою студентів, дає можливість їм не лише висловити свої знання в усній формі, але й апробувати їх. Семінарські заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних кабінетах з однією академічною групою. Перелік тем семінарських занять визначається робочою програмою дисципліни

Вимоги до оцінювання семінарських занять:

- відповідність змісту виступу студента до змісту питань, що обговорювалися на семінарі
- активність студента на семінарському занятті
- уміння вести дискусії
- толерантність при веденні дискусії;
- обґрунтованість власних суджень
- посилення при дискусії (виступах) на першоджерела;
- вміння використовувати теоретичні знання для розв'язання вузлових проблем, практичних задач тощо;
- вміння використовувати матеріал попередніх курсів під час роботи на семінарському занятті;
- вміння використовувати наочні наявні засоби;
- вміння використовувати мультимедійні засоби навчання та інші комп'ютерні технології;
- вміння робити презентацію з вибраної теми з використанням

- комп'ютерних технологій;
- уміння представити результати самостійної творчої роботи

Теми семінарського заняття:

1. Особливості національного костюму.
2. Еволюція українського костюму, національні традиції.
3. Регіональні відмінності українського національного костюму Закарпаття, Прикарпаття, Галичини, Волині, та Полісся.
4. Регіональні відмінності українського національного костюму Поділля, Буковини, Подніпров'я, Південної України та Слобожанщини.
5. Історія традиційного вбрання українців. Символічне значення кольорів, узорів.
6. Використання традиційного костюма у звичаях та обрядах різних регіонів України.
7. Особливі характерні риси народно народів Східної та Західної Європи.

9. Орієнтовні завдання до підсумкового контролю:

Контрольні питання

1. Етапи історичного розвитку народного одягу.
2. Функції одягу.
3. Одяг давніх слов'ян.
4. Костюм часів Київської Русі.
5. Український одяг XIV - XVIII ст.
6. Костюм запорізького козацтва.
7. Розвиток українського костюма XVIII-XIX ст.
8. Відмінність в костюмі Правобережної та Лівобережної України.
9. Поняття морального старіння одягу.
10. Матеріал та його роль у формуванні одягу.
11. Різновиди комплексів костюма та їх компоненти.
12. Елементи доповнень костюмів.
13. Символіка українського народного костюма.
14. Характерна риса та регіональні ознаки українського костюма.
15. Класифікація традиційного костюма українців.
16. Комплекс жіночого костюма. Способи поєднання та носіння.
17. Комплекс чоловічого костюма.
18. Викінчення горловини, низків рукавів жіночих та чоловічих сорочок.
Оздоблення вишивкою чи тканим узором.
19. Регіональні особливості жіночого стегового одягу.
20. Чоловічий сезонний поясний одяг.
21. Регіональні різновиди плечового та верхнього одягу жінок.
22. Одяг чоловіків: літній, осінньо-весняний та зимовий.
23. Типи та види взуття, спосіб виготовлення, райони побутування.
24. Регіональні особливості дівочих та жіночих головних уборів.
25. Сезонні головні убори чоловіків.
26. Пояси та різновиди елементів доповнень костюмів.

- 27.Регіональні особливості оздоблення одягу. Жіночі прикраси.
- 28.Сучасний український сценічний костюм та можливі варіанти йогостилізації.
- 29.Національні ознаки, елементи вишивок в сучасному одязі.
- 30.Комплекси жіночого та чоловічого костюма Середнього Подніпров'я.
- 31.Комплекси народного костюма Поділля.
- 32.Особливості народного костюма Волинсько-Поліського регіону
- 33.Народний костюм населення Слобожанщини та Полтавщини.
- 34.Народний костюм населення Карпат: гуцулів, покутян, бойків, буковинців, лемків, закарпатців.
- 35.Комплекс народного костюма населення Півдня України.

10. Методи навчання

За джерелом передачі та сприймання навчальної інформації:

Словесні методи:

- лекція;

Наочні:

- перегляд практичного матеріалу;
- фото демонстрація;
- відео показ.

За дидактичною метою:

- методи усного викладу знань;
- закріплення навчального матеріалу;
- самостійної роботи учнів з осмислення й засвоєння нового матеріалу;
- роботи із застосування знань на практиці та вироблення вмінь і навичок;
- перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок.

11. Методичне забезпечення

- Положення про організацію освітнього процесу
- Положення про академічну доброчесність
- Положення про науково-дослідну та творчо-пошукову роботу здобувачів вищої освіти Комунального закладу вищої освіти Київської обласної ради "Академія мистецтв імені Павла Чубинського"
- Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти
- Навчальний план
- Освітня професійна програма
- Силабус
- Робоча навчальна програма.
- Методичні вказівки та рекомендації: тексти лекцій; наочні приклади мистецьких творів; база фото та відео матеріалів
- Наукова, навчальна та методична література
- завдання до самостійної роботи;

- завдання до семінарських занять
- питання до диференційного заліку.

12. Рекомендована література

12.1. Базова

1. Акіменко О. Український костюм у часі й просторі / О. Акіменко // Укр. сл. - 2006.-8-14 лют.- С. 8.
2. Андрушко Л. В. Український національний костюм та інформація: філософський і культурологічний вимір: моногр. Київ : ТОВ «Юрка Любченка», 2016. 212 с
3. Варивончик А. Традиційна народна вишивка як складова українського одягу (XX ст.): навч. посіб для студ. ВНЗ/А. Варивончик. – К.: КУ імені Бориса Грінченка, 2013. – 108 с
4. Васіна З. Еволюція українського вбрання. Сторінки з історії. : наукове популярне видання., серія мистецтво і культура.: ТОВ видавництво «Віват»., Х.: 2021, с.553.
5. Гатальська Н. Особливості декорування тканих рушників Старовижівщини / Н. Гатальська // Минуле і сучасне Волині та Полісся: Старовижівщина з глибини століть : наук. зб. : матеріали XXVIII Волин, обл. іст.-краєзн. наук, конф., 20-21 черв. 2008 р. / Упр. культури і туризму Волин. облдержадмін. [та ін.]. - Луцьк, 2008. - Вип. 28. - С. 177-179.
6. Гатальська Н. Г. Поетика волинського вбрання: науково-художня реконструкція / Н. Г. Гатальська, Г. М. Івашків ; Упр. культури Волин. обл. держ. адмін., Волин. краєзн. музей. - Луцьк : Ініціал, 2005. - 20 карт.
7. Косміна О. Ю. Традиційне вбрання українців/ О.Ю. Косміна — К. : Балтія-Друк, 2008. — Т. 1 : Лісостеп; Степ. — 2008. — 160 с. : іл.
8. Косміна О. Ю. Традиційне вбрання українців/ О.Ю. Косміна — К. : Балтія-Друк, 2011. — Т. 2 : Полісся; Карпати. — 2011. — 160 с. : іл.
9. Кульчицька О. Народний одяг західних областей України. Вид. : Априорі : 2018, с.316
10. Ніколаєва Т. О. Історія українського костюма : [навч. посіб.] / Т. О. Ніколаєва. - К. : Либідь, 1996.- 175 с.
11. Стамеров К. К. Нариси з історії костюмів / К. К. Стамеров. - К. : Мистецтво, 2007.-432 с.
12. Стельмашук Г. Українське народне вбрання. Вид. : Література та мистецтво, 2019, 256 с.
13. Українське народне мистецтво: Вбрання / За ред. К. І. Гуслистого. - Київ: Державне вид-во образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР. 1961. -327 с.
14. Чумарна М. Тайнопис вишиванки. Вид. : Априорі : 2018, с.96
15. Шафранська Г. Типи народних сорочок Гетьманських земель Лівобережжя / Г. Шафранська // Нар. творчість та етнографія. - 2006. - № 1. - С. 98-104.
16. Шевнюк О. Л. Історія костюма / О.Л. Шевнюк. – К. : Знання-прес, 2008. – 375с., 32с. кольор. іл.

12.2. Допоміжна

1. Антонович Є. А. Народний одяг // Декоративно-прикладне мистецтво / Є.А. Антонович, Р. В. Захарчук-Чугай, М. Є. Станкевич. - Л., 1993. - С. 157- 174.
2. Антонович Є. А. Одяг. Прикраси // Декоративно-прикладне мистецтво / Є.А. Антонович, Р. В. Захарчук-Чугай, М. Є. Станкевич. - Л., 1993. - С. 48- 62.
3. Білецька В. Українські сорочки, їх типи, еволюція й орнаментация / В. Білецька // Матеріали до етнології та антропології. - Львів, 1929. Т.ХХІ - ХХІІ, Ч.1.-С.100.
4. Воропай О. Верхній одяг, що шиється з крамної матерії // Звичаї нашого народу / О. Воропай. - К., 1993. - С. 562-569.
5. Воропай О. Жіноча сорочка // Звичаї нашого народу / О. Воропай. - К., 1993. - С. 510-515.
6. Воропай О. Жіноче вбрання // Звичаї нашого народу / О. Воропай. - К., 1993. - С. 484-487.
7. Воропай О. Жіноче взуття // Звичаї нашого народу / О. Воропай. - К., 1993. - С. 522-523.
8. Воропай О. Одяг, що носитья поверх сорочки // Звичаї нашого народу / О. Воропай.- К., 1993. - С. 516-521.
9. Воропай О. Спільний одяг для чоловіків і жінок // Звичаї нашого народу / О. Воропай.-К., 1993. - С. 551-561.
10. Воропай О. Чоловіче вбрання // Звичаї нашого народу / О. Воропай. - К., 1993. - С. 523-528.
11. Воропай О. Чоловіче взуття // Звичаї нашого народу / О. Воропай. - К., 1993. - С. 548-550.
12. Гайова Є. Плахта / Є. Гайова // Нар. мистецтво. - 2003. - № 3/4. - С. 44-47.
14. Гайова Є. Полтавська сорочка : [у збірці ДМНАП України] / Є. Гайова // Нар. мистецтво. - 2003. - № 1/2. - С. 40-43.
13. Гайова Є. Сорочки долинян Закарпаття / Є. Гайова // Нар. мистецтво. - 2005. - № 1/2. - С. 46-48 ; 2006. - № 1/2. - С. 58-60.
14. Гатальська Н. Святкове нагрудне вбрання жінок Волині і Західного Полісся у збірці Волинського краєзнавчого музею / Н. Гатальська // Волинський музей: Історія і сучасність : наук. зб. / Волин. обл. упр. культури, Волин. краєзн. музей, Волин. обл. т-во краєзнавців ; [редкол.: А. Силюк та ін.]. - Луцьк, 1999. — Вип. 2. - С. 41-43. - Бібліогр.: с. 43.
15. Давидюк В. Ф. До питання чоловічих та жіночих узорів в українському народному вбранні // Концепції і рецепції / В.Ф. Давидюк. - Луцьк, 2007. - С. 229- 238. - Бібліогр.: 5 назв.
16. Горобець В. Назви тканин та одягу в українських джерелах/ В. Горобець // Нар. Творчість та етнографія. - 1972. - №4. - С.3.
17. Дутка-Жаворонкова В. Художня тканина та одяг Карпат / В. Дутка-Жаворонкова // Вісник Львівської національної академії мистецтв : Ерделівські читання : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 60-річчю створення першого худ. навч. закл. на Закарпатті / М-во освіти і науки України. - Ужгород, 2006. - Спецвип. 2. - С. 209-216.

18. Кара-Васильєва Т. Вишивка в оформленні одягу / Т. Кара-Васильєва // Нар. творчість та етнографія. - 1978. - № 5. - С. 12-21.
19. Кирпан А. Релікти українського костюму / А. Кирпан // Карпати. Туризм. Відпочинок. - 2006. - № 2. - С. 74-77.
20. Клочко Л. Тканини в Київській русі (за матеріалами збірки Національного музею історії України) / Л. Клочко, Л. Строкова // Пам'ятки України: історія та культура. - 2006. - № 3. - С. 12-17.
21. Косаківський В. Одяг подолян XIX-XX століть / В. Косаківський // Нар. мистецтво. - 2002. - № 3/4 - С. 36-39.
22. Костишина М.В. Український народний костюм Північної Буковини: традиції і сучасність / М.В. Костишина.- Чернівці: Рута, 1996.- 192 с
23. Костишина М. Особливості традиційного одягу буковинського Поділля / М. Костишина // Нар. творчість та етнографія. - 1967. - № 6.
24. Матейко К.І. Український народний одяг / К.І. Матейко - К.: Наукова думка, 1977 р.-223 с.
25. Матейко К. Одяг // Бойківщина: історико-етнографічне дослідження. - К., 1983. - С. 142-149.
26. Матейко К.І. Головні убори українських селян до початку XX ст./ К.І. Матейко // Нар. Творчість та Етнографія.— 1973.- N 3- С. 47-54
27. Миронов В. Міський костюм на Україні (кінець XIX - початок XX /В. Миронов // Нар. творчість та етнографія. - 1971. - № 5. - С. 20-29.
28. Ніколаєва Т. Деякі особливості розвитку народного жіночого одягу. Черкащини / Т. Ніколаєва // Нар. творчість та етнографія. - 1971. - № 4. - С. 59-72. Одяг бойків // Музеї України. - 2005. - № 4. - С. 11-12.
29. Ніколаєва Т. Традиційний селянський одяг Київщини: // Етнографія Києва і Київщини. Традиції і сучасність. - К., 1986. - С. 83-128.
30. Ніколаєва Т. О. Український народний одяг: Середнє Подніпров'я / Т. О. Ніколаєва. - К. : Наукова думка, 1988. - 246 с.
31. Ніколаєва Т. Історія українського костюма/ Т. Ніколаєва - К.: Либідь, 1996. - 171 с.
32. Одяг запорізьких козаків/ Т. Ніколаєва // Позаклас. час. - 2011. - Лип. (№ 7). - С. 62.
33. Петрякова М. Особливості форм традиційних головних уборів українців Карпатського регіону (лемків, бойків, гуцулів) XIX - початку XX ст.) / М. Петрякова // Вісник Львівської національної академії мистецтв : Ерделівські читання: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 60-річчю створення першого худож. навч. закл. на Закарпатті / Львів, нац. акад. мистец. ; М-во освіти і науки України. - Ужгород, 2006. - Спецвип. 2. - С. 217-229
34. Полянська О. В. Особливості одягу населення Закарпаття / О. В. Полянська // Нар. творчість та етнографія. - 1976. - № 3. - С. 23-29.
35. Прилипко Я. Класифікація народних головних уборів / Я. Прилипко // Нар. творчість та етнографія. - 1970. - № 5. - С. 27-37.
36. Савельєва И. Н. Народный костюм: форма и функция / И.Н. Савельева// Декоративное искусство. 1967. № 11. — С. 31—35.

37. Спаський І.Г. Дукати і дукачі України / І.Г. Спаський. - К.: Наукова думка, 1970.- 168 с.:іл.
38. Стельмашук Г.Г. Традиційні головні убори українців/ Г.Г. Стельмашук . - Київ: Наукова думка, 1993, - 240 с.
39. Тарчевська К. В. Традиційний костюм як явище духовної культури народу / К. В. Тарчевська // Магістеріум / редкол.: О. І. Погорілий [та ін.]. - К., 2003. - Вип. 12 : Культурологія. - С. 73-78.
40. Терпелюк С. Традиційний одяг українців та етнографічні особливості одягу інших народів України / С. Терпелюк // Філологічні студії : зб. наук. пр./ Волин. Академ. Дім, ВДУ ім. Лесі Українки ; голов. ред. В.С. Зубович. - Луцьк, 1996. - Вин. 1. - С. 46-51
41. Українське національне вбрання // Українське народознавство / за ред. С. П. Павлюка [та ін.]. - Л., 1997. - С. 489-546.
42. Українська минувщина: Ілюстрований етнографічний довідник. - 2-е вид. / А.П. Пономарьов, Л.Ф. Артюр, Т.В. Космічна та ін. - К.: Либідь, 1994. -С.134.

12.3. Інформаційні ресурси

1. <https://www.google.com.ua/search?q=%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F+%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%80%D0%BE%D0%B3%D0%BE+%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%8E%D0%BC%D0%B0&client=firefox-a&hs=Ziv&rls=org.mozilla:ru:official&channel=np&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=3uQ8U4zTKuzw4gSTrYHQBw&ved=0CC0QsAQ&biw=1280&bih=894>
2. http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%BD%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%8B%D0%B9_%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%8E%D0%BC
3. http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5_%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B5_%D0%B2%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F
4. http://pidruchniki.ws/istoriya/formuvannya_traditsiynogo_odyagu_ukrayintsiv
5. <http://ya-ukrainets.com.ua/pro-vyshyvanku/>
6. <http://aura.at.ua/load/1-1-0-5>
7. <http://bookster.com.ua/seminars/question/1507http://www.twirpx.com/file/237276/>
8. http://etnovyshyvanka.kiev.ua/uk/Ukrajinskij_natsionalnij_odjag.bXxHs/https://uaua.top/10544/
9. <https://vogue.ua/article/culture/lifestyle/portret-naciji-ukrajinskiy-tradiciyniy-odyag-48572.html>
<https://ridna-ukraina.com.ua/traditions/natsionalnyi-kostium.html>